

Vooroordelen geen belemmering voor gebruik mediation in het primair onderzoek

Door Mieke van der Veer, onderzoeker Ipsos Facto en Matthieu den Hoedt, directeur Ipsos Facto

Onderzoeksbureau Ipsos Facto heeft in opdracht van de stichting Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheidszorg voor het Onderwijs onderzoek uitgevoerd naar belemmeringen voor de toepassing van mediation in het primair onderwijs. Het Vervangingsfonds streeft ernaar het ziekteverzuim en de arbeidsongeschiktheid van het onderwijspersoneel terug te dringen en op deze manier een gezonde en veilige werkomgeving te creëren. Alle scholen in het primair onderwijs zijn bij de stichting aangesloten.

Vooroordelen

Mediation wordt nog niet vaak toegepast bij arbeidsconflicten in het primair onderwijs, zodat is gezocht naar mogelijkheden om de bekendheid met mediation te vergroten en eventuele belemmeringen weg te nemen. De veronderstelling van de opdrachtgever was dat met name vooroordelen eraan bijdragen dat schoolorganisaties niet vaker gebruikmaken van mediation. Ook vergelijkbaar onderzoek in de marktsector toonde aan dat vooroordelen een rol spelen.¹

Onderzoek

De onderzoekers hebben duizend werknemers in het primair onderwijs (leerkrachten, schooldirecteuren, bovenscholings managers en personeelsfunctionarissen) gevraagd op internet een vragenlijst in te vullen. De vragenlijst kende een lage respons (23%). De resultaten konden niettemin goed worden getoetst aan de praktijk. Van alle groepen zijn namelijk vertegenwoordigers uitgenodigd om in discussiegroepen uitgebreid op de resultaten te reflecteren. Ook is een aantal mediators, werkzaam in het onderwijs, actief bij het onderzoek betrokken. In de vragenlijst is ingegaan op de vraag hoe vaak conflicten voorkomen, welke aanpak bij conflicten wordt gekozen en welke mening de respondenten hebben over het instrument mediation. Om het bestaan van vooroordelen in het primair onderwijs te kunnen bepalen hebben de onderzoekers diverse vooroordelen in de vorm van stellingen aan de respondenten voorgelegd.

Uitkomst

Uit de resultaten van de enquête blijkt dat heel weinig respondenten de gepresen-

teerde vooroordelen bevestigen. De enige misvatting die een aanzienlijk deel van de onderwijsmedewerkers lijkt te hebben, is dat de aan een mediationstraject deelnemende partijen over goede gespreksvaardigheden moeten beschikken. Daaraan kan worden toegevoegd dat mediation wordt geassocieerd met 'verlies', als gevolg van het niet zelf kunnen oplossen van het conflict. Een deel van de respondenten denkt dan ook dat de mediator het conflict zal oplossen voor de conflictpartijen.

Daarnaast is een aantal andere belemmeringen gesignaleerd die in de praktijk meelijken te wegen bij de keuze voor mediation. Veel onderwijsmedewerkers vinden het bijvoorbeeld een nadeel dat het succes van mediation afhangt van de individuele kwaliteit van de mediator. Ook de mogelijk lange duur van een mediationstraject wordt als nadeel beschouwd. Mediators hebben daarnaast de indruk dat het gebrek aan mogelijkheden om mediation onder werktijd te doen als drempel wordt ervaren.

Anderzijds worden de meer bekende positieve kenmerken van mediation door de respondenten onderschreven: 'partijen hebben een actieve rol en houden alles zelf in de hand', 'acceptatie is groter door gezamenlijke oplossing', en 'besloten en vertrouwelijke procedure'.

Bij mediation in het primair onderwijs lijkt het gezegde 'onbekend maakt onbemind' van toepassing te zijn. Toch sluit slechts een enkeling in het onderzoek bij voorbaat uit zelf ooit voor mediation te kiezen.

Voorwaarden

Leidinggevend benadrukken dat een mediator onafhankelijk, onpartijdig en in-

teger moet zijn. Volgens een aantal van hen zou het dan ook wenselijk zijn dat iedere schoolorganisatie een 'vaste' mediator in het netwerk heeft, waarvan de deskundigheid en integriteit vaststaan. De vertrouwelijkheid met een mediator lijkt dan ook van belang bij de keuze voor mediation, wellicht meer nog dan de onafhankelijk aangetoonde deskundigheid van de mediator. De meerderheid van de onderwijsmedewerkers vindt het namelijk niet noodzakelijk dat de certificering van mediators (als aparte beroepsgroep) beter onder de aandacht wordt gebracht.

De helft van de respondenten vindt dat mediation op korte termijn moet kunnen worden gestart en het een kort traject moet zijn. In de praktijk lijkt het erop dat aan deze voorwaarden gemakkelijk kan worden voldaan. Zo hebben schoolleiders de ervaring dat ingeschakelde mediators snel aanwezig konden zijn en dat een traject niet per se lang hoeft te duren. Een deel van de leerkrachten geeft aan behoefte te hebben aan ondersteuning (van bijvoorbeeld een vakbondsmedewerker) bij een eventuele mediation. Dit wordt door de andere groepen medewerkers niet altijd als een wenselijke situatie beoordeeld. Het proces wordt in hun ogen 'zwaarder' en de drempel kan hierdoor hoger worden. Mediators lijken het echter geen belemmering te vinden wanneer conflictpartijen een partijbegeleider meenemen naar de onderhandelingstafel.

Tot slot

De bezwaren tegen mediation of de negatieve kenmerken die men aan het instrument toeschrijft, spelen geen rol van betekenis meer na een ervaring met mediation. Vrijwel alle medewerkers uit het onderwijs uiten zich na een ervaring met mediation positief over het instrument.

Zie voor meer informatie: www.ipsosfacto.nl en www.vfopf.nl

Noot

¹ ACBmediation, 'Winst maken bij het oplossen van geschillen', www.acbmediation.nl, 2004.

Tijdschrift
Conflicthantering

EFFECTIEVE GESCHILOPLOSSING IN THEORIE EN PRAKTIJK

Is mediation met iemand met een borderline persoonlijkheidsstoornis mogelijk?

Roos Vonk over wederzijdse verwijten door verschillende perspectieven

Taal als precisie-gereedschap in mediation